
PÄÄKIRJOITUS

Minna Ruusuvirta

KOHTIVALOA, KULTTUURIPOLITIikka –*Tutkitulle tiedolle on tilausta*

Kun kirjoitan tätä tekstiä, elämme vuoden pimeintä aikaa ja synkkyys valtaa tilaa ajatuksissa melkein väkisin. Kuluneesta vuodesta suuri osa on eletty koronapandemian varjossa. Pandemia on kyseenalaistanut monet aikaisemmin itsestäänselvyyksinä pitämämme asiat, eikä tulevaisuudesta ole varmuutta. Ja kyllä, maailma on usein epävarma ja monimutkainen ilman globaalia pandemiaakin.

Taiteen ja kulttuurin aloilla kulunut vuosi on tehnyt näkyväksi rakenteellisia ongelmia ja alalla toimivien taloudellisesti heikon aseman. Jo nyt on selvää, että vaikutukset alalle tulevat olemaan mittavia. Samaan aikaan poikkeukselliset ajat ovat nostaneet esiin muun muassa taiteen ja kulttuurin merkitystä ihmisten hyvinvoinnille. Kokonaisuudessaan taide ja kulttuuri yhteiskunnassa laajasti vaikuttavana, rajoja ylittävänä ja asioita yhteen sitovana tekijänä tunnistetaan ja tunnustetaan koko ajan laajemmin.

Tutkimuksen tekeminen ja tutkitun tiedon merkitys korostuvat yhteiskunnassa, jossa asiat kehittyvät ja muuttuvat välillä hyvinkin nopeasti. Monimuotoinen ja muuttuva taiteen ja kulttuurin kenttä ja kulttuuripoliittinen päätöksenteko tarvitsevat tässä ajassa tuekseen monialaista ja ajassa kiinni olevaa kulttuuripolitiikan tutkimusta, joka lisää ymmärrystä yhteiskunnallisista ilmiöistä, haastaa kyseenalaistamaan olemassa olevia vastauksia ja nostaa esiin epäkohtia. Näihin tarpeisiin vastaavat osaltaan myös tämänkertaisen vuosikirjan artikkelit ja muut tekstit, tuoden valoa muun muassa ulkomaalaissyntyisiin taiteilijoihin, osallistamisen edistämiseen, kulttuuridiplomatiaan sekä julkiseen taiteeseen ja kaupunkikulttuuriin liittyviin kysymyksiin, koronapandemiaa unohtamatta.

Katri Talaskiven artikkeli tarkastelee Suomessa eläviä muunkielisiä kirjailijoita ja heidän kokemuksestaan kirjailijuudesta ja ammattitaiteilijuuudesta. Artikkeli nostaa esiin ulkomaalaissyntyisten taiteilijoiden asemaa suomalaisella taide- ja kulttuurikentällä sekä kentän toiminnassa olevia ulossulkevia mekanismeja.

Kaisu Kumpulaisen ja Hanna-Mari Husun artikkeli tarkastelee, kuinka taide- ja kulttuuritoiminnan kautta pyritään edistämään nuorten laajempaa yhteiskunnallista - kulttuurista, sosiaalista, taloudellista ja poliittista - osallistumista ja osallisuutta. Artikkelin mukaan nuorten osallistamisessa korostuvat kulttuurin kuluttamisen sijaan kulttuurin

tuottaminen ja pyrkimykset toimijuuden vahvistumiseen.

Olli Jakonen, Mervi Luonila, Vappu Renko ja Anna Kanerva ovat tuottaneet katsauksen koronan vaikutuksista taiteen ja kulttuurin alojen toimintaedellytyksiin ja kulttuuripolitiikkaan Suomessa. Artikkelin nostaa esiin pandemian kulttuuri- ja taidealoille kohdistuneita vaikutuksia, kokoaa yhteen toteutettuja kulttuuripoliittisia toimenpiteitä sekä hahmottelee suuntaviivoja tuleville tutkimuksille.

Sari Karttusen ja Marjo Mäenpään koronapandemian sukupuolisdonnaisia vaikutuksia kulttuurialalla pohtiva katsausartikkeli liittyy kirjoittajien työskentelyyn Euroopan komission avoimen koordinaation työryhmässä ”Gender equality in the cultural and creative sectors”. Artikkelissa tähdennetään, että koronakriisiä ei pidä ajatella väliaikaisena häiriönä, vaan on puututtava sen paljastamiin rakenteellisiin ongelmiin. Tätä varten tarvitaan muun muassa systemaattisempaa tiedonkeruuta kulttuurialan työvoiman demografiasta.

Miia Huttusen väitöstilaisuuden lektio tarkastelee elokuvaa politiikan ja kulttuuridiplomatian välineenä toisen maailmansodan jälkeisessä ajassa. Väitöstutkimuksessaan Huttunen analysoi Unescon vuonna 1959 julkaisemaa elokuvakatalogia, jonka tavoitteena oli edistää kulttuurienvälisestä ymmärryksestä idän ja lännen välillä. Huttusen työ tuo esiin elokuvien potentiaalinen maailman muuttamisessa. Elokuvat tarjoavat hyvän välineen kyseenalaistaa ymmärrys eroista ja erilaisuudesta ongelmana ja vahvistaa ajatusta erilaisuudesta voimavarana.

Johanna Tuukkanen laajentaa lektiiossaan taidekuraattoreiden työstä käytävää keskustelua taideinstituutioista kohti kaupunkitilassa tapahtuvaa toimintaa. Väitöskirjassaan Tuukkanen on tarkastellut julkiseen taiteeseen liittyviä kuratoriaalisia käytänteitä neljän kansainvälisen festivaalin yhteydessä. Festivaaleilla toteutetut julkisen taiteen teokset luovat kaupunkilaisille osallistumisen mahdollisuuksia ja rakentavat kohtaamisille perustuvaa kaupunkikulttuuria. Tuukkasen mukaan kuraattoreiden tietoa ja osaamista voisi hyödyntää paljon enemmän esimerkiksi kaupunkisuunnittelussa.

Vuodenkierto kääntyy pian kohti valoa. Synkästä yleisvireestä huolimatta kuluva vuosi on tuonut mukanaan positiivisiakin vaikutuksia ja uudenlaisia toiminnan tapoja taiteen ja kulttuurin kentälle. Tukitoimia on saatu aikaan, tietoa on kerätty, tutkimusta tehty.

Vuonna 2021 vietetään tutkitun tiedon teemavuotta. Vuoden tavoitteena on tehdä tutkitusta tiedosta yhä näkyvämpää ja saavutettavampaa. Tämä on hyvä tavoite meille kaikille. Kulttuuripolitiikan vuosikirja tarjoaa kaikille saatavilla olevan matalan kynnyksen kanavan kulttuuripolitiikan alan tutkimusten julkaisuun ja keskustelun avauksiin. Kannustan lämpimästi lähettämään ehdotuksia tulemaan. Tutkitulle tiedolle on tilaa ja tilausta.

Minna Ruusuvirta